

KESTÄVÄN KEHITYKSEN RAPORTOINNISTA KOHTI SOSIAALISTA JA EKOLOGISTA KUKOISTUSTA

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet pyrkivät edistämään yhteistyötä globaalien kestävyystavoitteiden toteuttamisessa. Tavoitteiden toteuttaminen vaatii laaja-alaista, globaalia yhteistyötä, jossa paitsi monikansalliset instituutiot, valtiot ja suuryritykset ovat keskeisiä toimijoita, mutta myös meidän jokaisen käyttäytymiseen tarvitaan muutosta.

TEKSTI: MIKAEL SEPPÄLÄ

Kestävän kehityksen keskeinen tavoite on turvata hyvän elämän mahdollisuudet maapallolla. Sen toteuttaminen edellyttää sitä, että taloudellisten ja sosiaalisten intressien rinnalla edistämme myös ympäristöä koskevia arvoja. Kestävän kehityksen edistäminen koostuu kolmesta eri osa-alueesta: ekologisesta kestävydestä, taloudellisesta kestävydestä sekä sosiaalisesta ja kulttuurisesta kestävydestä.

Kun sitä saa, mitä mittaa, kuinka kestävän kehityksen raportointi voisi tukea tavoitteiden toteuttamista erilaisissa organisaatioissa?

Vastuullinen sijoittaminen edistää kestävän kehityksen raportointia yrityksissä

Pyrkimys vastuullisen sijoittamisen eli **ESG-sijoittamisen (Environmental, Social and Governance)** edistäminen on yksi keskeinen yrityksiä koskevan kestävän kehityksen raportoinnin ajuri.

EU on asettanut ei-taloudellisen tiedon raportoinnin direktiivin (non-financial information NFI), joka tuli voimaan vuonna 2016. Direktiivi koskee suuryrityksiä, joilla on merkittävä yhteiskunnallinen rooli ja

KESTÄVÄN KEHITYKSEN KESKEINEN TAVOITE ON TURVATA HYVÄN ELÄMÄN MAHDOLLISUUDET MAAPALLOLLA.

pyrkii edistämään ympäristöasioiden, sosiaalisen vastuun ja hyvän hallintotavan aihepiirien mukaan otamista yritysten vuosiraportointiin. Vaikka direktiivi edellyttää yrityksiltä aihepiiriä koskevaa raportointia, se ei kuitenkaan määrittele viitekehystä, jonka puitteissa raportointia tulee tehdä, joten yhteismitallista tietoa on vaikea saada aikaan koko Euroopan tasolla.

Global Reporting Initiative (GRI) on tällä hetkellä suosituin raportointiviitekehys, mutta se ei välttämättä palvele yritysten oman toiminnan kehittämistä eikä välttämättä tue tiedon vertailtavuutta. YK:n kestävän kehityksen tavoitteita (**Sustainable Development Goals, SDG**) kuvaavat mittarit, ovat toinen viitekehys indikaattoreineen, jota vasten osa yrityksistä saattaa peilata toimintaansa.

SASB (Sustainability Accounting Standards Board) on Yhdysvalloista peräisin oleva uudempi viitekehys, joka pyrkii edistämään yritysten vertailemistä toisiinsa, että sijoittajat voivat tehdä niitä koskevia päätöksiä myös kestävyysperusteisesti. **TCFD (Task**

Force on Climate-Related Financial Disclosures) on toinen sijoittajien tarpeisiin vastaava viitekehys, joka pyrkii tuomaan esiin kestävyysnäkökulmien lisäksi myös ilmastonmuutoksesta yritykselle aiheutuvat taloudelliset riskit ja mahdollisuudet. EU onkin indikoinut, että TCFD saattaa muodostua maanosan laajuiseksi standardiksi jossain vaiheessa.

Kestävän kehityksen raportointi julkisella sektorilla

Julkisella sektorilla vastuullisen sijoittamisen näkökulmat eivät ole yhtä keskeinen ajuri kestävän kehityksen raportoinnille kuin yrityksissä, joten käytössä olevat raportoinnin viitekehykset perustuvat muihin tekijöihin. Suomen valtiolla kestävän kehityksen parissa tehtävää työtä koordinoi valtioneuvoston kanslian alaisuudessa toimiva kestävän kehityksen toimikunta, joka hyödyntää SDG-viitekehystä ja sen perusteella tehtyjä indikaattoreita.

**KESTÄVYYSNÄKÖKULMIEN LISÄKSI PYRITÄÄN
TUOMAAN ESIIN MYÖS ILMASTON-
MUUTOKSESTA YRITYKSELLE AIHEUTUVAT
TALOUDELLISET RISKIT JA MAHDOLLISUUDET.**

**SUOMEN VALTIOLLA KESTÄVÄN KEHITYKSEN
PARISSA TEHTÄVÄÄ TYÖTÄ KOORDINOI
VALTIONEUVOSTON KANSLIAN ALAISUUDESSA
TOIMIVA KESTÄVÄN KEHITYKSEN TOIMIKUNTA.**

SUOMESSA SEURANTAA OHJAA KESTÄVÄN KEHITYKSEN YHTEISKUNTASITOUS, JONKA KESKIÖSSÄ ON SUOMI 2050.

Suomessa seurantaa ohjaa kestävä kehityksen **yhteiskuntasitumus**, jonka keskiössä on Suomi 2050. Yhteiskuntasitumus on Suomen toteutus YK:n Agenda 2030:sta, jonka puitteissa myös SDG:t on määritelty. Sitoumukseen sisältyy kahdeksan tavoitetta (yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvinvointiin, vaikuttavien ihmisten yhteiskunta, työtä kestävästi, kestävät yhdyskunnat ja paikallisyhteisöt, hiilineutraali yhteiskunta, resurssiviisas talous, luonnon kantokykyä kunnioittavat elämäntavat ja luontoa kunnioittava päätöksenteko), joista on johdettu kymmenen indikaattorikoria, joista jokaisessa on noin 4–5 indikaattoria. Koska indikaattorit on tehty Suomen tavoitteisiin ja tarpeisiin liittyen, ne eivät ole myöskään suoraan vertailukelpoisia minkään yleisen viitekehityksen avulla. Indikaattorien rinnalla Suomessa on käytetty myös vuoden 2018 lopulla koottua **500 kansalaisen muodostamaa kansalaisraatia**, joka pohti kestävä kehityksen tilaa myös osaltaan.

INDIKAATTORIEN RINNALLA SUOMESSA ON KÄYTETTY MYÖS VUODEN 2018 LOPULLA KOOTTUA 500 KANSALAISEN MUODOSTAMA KANSALAISSRAATIA.

Kestävää kehitystä – verrattuna mihin?

Kun teemme organisaatioissamme dataan perustuvia raportteja päätöksenteon tueksi, käytämme usein organisaation sisäisiä datalähteitä raporttien tekemisessä, koska ne ovat helpoiten saatavilla operatiivisista tietojärjestelmistämme. Tämänkaltaista dataa raportoi yleensä jo tapahtuneita asioita ja analytiikkaa käytetään dataan perustuvien ennusteiden tekemiseen. Keskeinen seikka, joka erottaa kestävä kehityksen raportointia perinteisestä raportoinnista on vertaaminen organisaation ulkoiseen maailmaan.

Yleisten kestävä kehityksen indikaattorien kehittämisen parissa tapahtuu maailmalla myös paljon, kuten yritysten vastuullisen sijoittamisen indikaattorienkin kehittämisen parissa. Kehitteillä olevien viitekehysten toivotaan auttavan erilaisia toimijoita kestävä kehityksen edistämässä. Miten tätä siis tehdään?

Kestävä kehityksen parissa toimiva ekonomisti **Kate Raworth** kuvaa kestävä kehitystä donitsina, jonka sisäkehällä ovat sen sosiaaliset edellytykset tai yhteiskunnallinen perusta (esimerkiksi terveys, koulu, työ, vesi, yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus, ym.) sekä ulkokehällä ympäristökatto (esimerkiksi ilmastonmuutos, biodiversiteettikato, ilmastonmuutos, biodiversiteettikato, ilmastonmuutos, biodiversiteettikato, ilmastonmuutos, biodiversiteettikato, ym.) eli maapallon kantokyky. **Raworthin donitsi** kuvaa sitä, että ollaksemme tasapainossa sekä yhteiskuntien edellytysten (donitsin sisäkehä) ja maapallon kantokyvyn suhteen (donitsin ulkokehä), meidän on voitava toimia tasapainossa näiden kahden raamin välillä.

Kestävä kehityksen indikaattorien suhteen donitsilla elämisen edistäminen kysyy käsillä olevan tiedon vertaamista näihin raameihin. Ei siis riitä, että organisaatiot tuottavat tietoa omasta toiminnastaan kestäväyyden edistämiseksi ja vertaavat lukujaan esimerkiksi edellisvuosien vastaaviin. Sen sijaan meillä pitäisi olla vertailukelpoisia viitekehityksiä ja datastandardeja, jotka auttavat meitä hahmottamaan organisaatioiden ja kansakuntien toimintaa suhteessa yhteiskuntien sosiaalisiin edellytyksiin ja maapallon kantokykyyn.

Kate Raworth on vahvasti mukana kansainvälisessä, vahvasti uusimpaan tieteeseen perustuvassa **r3.0-aloitteessa**, joka pyrkii edistämään elämän edellytyksiä raportoinnin avulla. R3.0 pyrkii edistämään kolmea R:ää. Ensinnäkin uuden kestävä talousjärjestelmän muotoilua (Redesign), toiseksi sosiaalisten ja ekologisten järjestelmien Resilienssiä sekä kolmanneksi kestäväyyden rajojen ja perusteiden

KESKEINEN SEIKKA, JOKA EROTTAA KESTÄVÄN KEHITYKSEN RAPORTOINTIA PERINTEISESTÄ RAPORTOINNISTA ON VERTAAMINEN ORGANISAATION ULKOISEEN MAAILMAAN.

RAWORTHIN DONITSI KUVAA SITÄ, ETTÄ OLLAKSEMME TASAPAINOSSA SEKÄ YHTEISKUNTIEN EDELLYTYSTEN (DONITSIIN SISÄKEHÄ) JA MAAPALLON KANTOKYVYN SUHTEEN (DONITSIIN ULKOKEHÄ), MEIDÄN ON VOITAVA TOIMIA TASAPAINOSSA NÄIDEN KAHDEN RAAMIN VÄLILLÄ.

näkökulman laajentamista (Regeneration) kohti sosiaalista ja ekologista kukoistusta. R3.0 pyrkii luomaan yhteistä ymmärrystä muun muassa työssä tarvittavasta raportoinnista, laskentatoimesta, datasta, uusista bisnessmalleista, tarvittavista transformaatioista, rahoituksesta ja monista muista alueista.

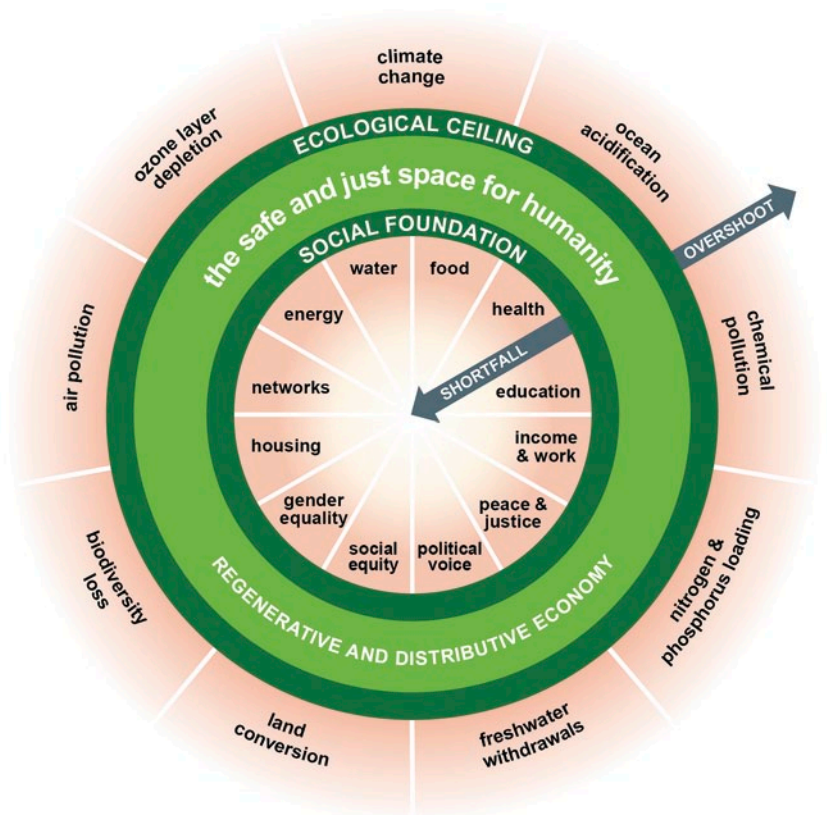
United Nations Research Institute for Social Development (UNRISD) on julkaissut jonkin aikaa sitten r3.0-aloitteen työhön perustuvan raportin, jossa tarkastellaan kestävä kehityksen indikaattorien luonnetta. Raportti erittelee kolmentasoisia indikaattoreita: inkrementaaleja, kontekstuaalisia ja transformatiivisia.

Inkrementaalit indikaattorit ovat niin kutsuttuja ensimmäisen tason mittareita, jotka ovat numeerisia mittareita ilman laajempaa kontekstia, kuten esimerkiksi lukemat yrityksen päästöistä ja niiden vertailu edellisvuoden lukuihin. Yritys voi saada näiden avulla tietoa siitä, kuinka se pärjää suhteessa omaan historiaansa, mutta luvut eivät huomioi organisaation ulkoista toimintaa.

Kontekstuaaliset indikaattorit ovat toisen tason mittareita, joissa yrityksen päästöjä kuvaavien lukemien rinnalla voidaan hyödyntää esimerkiksi yritykselle ositettuja lukemia kansallisesta tavoitteesta suhteessa päästöihin mitatulla ajanjaksolla.

Kontekstuaaliset indikaattorit auttavat hahmottamaan paitsi sitä, vähenevätkö yrityksen päästöt, mutta myös sitä, onko yritys vähentämisen suhteen edellä vai jäljessä kansallista päästöjen vähentämisen tavoitetta, joka voi puolestaan olla määritelty esimerkiksi EU:n tai YK:n tasolla.

Kontekstuaalisia indikaattoreita ei harrasteta kovinkaan monessa paikassa kestävä kehityksen raporteissa, koska kansallinen ja kansainvälinen koordinaatio ei ole vielä ajan tasalla näiden raportoinnin suhteen. UNRISD-raportissa kerrotaan tanskalaisesta vuonna 2017 tehdystä tutkimuksesta, jonka mukaan ekologiset rajat mainittiin ylipäänsä vain 5 prosentissa heidän tutkimissaan noin 40 000:stä vuosien 2000 ja

Kuva: DoughnutEconomics / Wikimedia Commons.

MEILLÄ PITÄISI OLLA VERTAILUKELPOISIA VIITEKEHYKSIÄ JA DATASTANDARDEJA, JOTKA AUTTAVAT MEITÄ HAHMOTTAMAAN ORGANISAATIOIDEN JA KANSAKUNTIEN TOIMINTAA SUHTEESSA YHTEISKUNTIEN SOSIAALISIIN EDELLYTYKSIIN JA MAAPALLON KANTOKYVYYN.

2013 välillä julkaistuissa yritysten kestävyysraportissa. Nämä raportit tuottaneista noin 12 000 organisaatiosta vain 0,3 prosenttia hyödynsi omassa raportoinnissaan kontekstuaalisia indikaattoreita. Oma kestävyystoimintaansa suhteessa Raworthin donitsiin peilaavia yrityksiä on siis vielä todella vähän.

Transformatiiviset, kolmannen tason indikaattorit ovat relevantteja tulevaisuudessa ja niiden luonnetta

YRITYKSEN PÄÄSTÖJÄ KUVAAVIEN LUKEMIEN RINNALLA VOIDAAN HYÖDYNTÄÄ ESIMERKIKSI YRITYKSELLE OSITETTUA LUKEMIA KANSALLISESTA TAVOITTEESTA SUHTEESSA PÄÄSTÖIHIN MITATULLA AJANJAKSOLLA.

**UNRISD-RAPORTISSA KERROTAAN TANSKALAISESTA VUONNA 2017
TEHDYSTÄ TUTKIMUKSESTA, JONKA MUKAAN EKOLOGISET RAJAT
MAINITTIIN YLIPÄÄNSÄ VAIN 5 PROSENTISSA HEIDÄN TUTKIMISSAAN
NOIN 40 000:STÄ VUOSIEN 2000 JA 2013 VÄLILLÄ JULKAISTUISSA
YRITYSTEN KESTÄVYYSRAPORTEISSA.**

vasta tutkitaan. R3.0-aloitteessa ajatellaan, että ne kuvaavat kukoistusta ja tavoitetiloi, joita kohti haluamme mennä. Kyseessä ei ole vain kestävyiden rajojen sisällä pysyttelemisestä, vaan laajemmin ekologisen ja sosiaalisen kukoistuksen edistämisestä. Transformatiiviset indikaattorit eivät ole enää perinteisessä mielessä määrällisiä mittareita, vaan yhtä lailla laadullisia muutoksia, jotka kuvaavat syviä muutoksia politiikoissa, prosesseissa, käyntänteissä ja ajattelutavoissa. Eri toimijat eri tasoilla jakavat transformatiiviset indikaattorit ja ovat proaktiivisia systeemisen muutoksen tekijöitä jaetun kukoistamisen edistämiseksi.

Vuonna 2015 julkaistussa **UNEP:n (United Nations Environment Programme) -raportissa** suositel-

tiin kontekstuaalisen raportoinnin ja sitä tukevien indikaattorien kehittämistä, näiden koordinoitua monikansallisen elimen toimesta sekä kontekstuaalisten indikaattorien lisäämistä olemassaoleviin kestävyttä kuvaaviin raportointiviitekehyksiin (esim. GRI, SASD, SDG, ym.). Pelkästään näiden suhteen on vielä paljon tekemistä, jotta kestävä kehitys voidaan edistää tietojohdantamisen ja tietoon perustuvan päätöksenteon avulla. R3.0-aloite tekee tätä tärkeää kestävä ja kukoistavan planeetan synnyttämisen tietojohdantamista tukevaa pioneerityötä vielä vakiintuneiden instituutioiden ulkopuolella, mutta aiheesta kiinnostuneiden kannattaa jo ottaa työ seurantaan. ■

YTM, KM, KTM, MBA Mikael Seppälä työskentelee asiantuntijana Sitrassa, jossa hän edistää systeemistä muutosta koskevien valmiuksien kehittämistä. Hän on monialainen systeemiajattelija, joka on työskennellyt aikaisemmin mm. koulutuksen, tietojärjestelmien kehittämisen, kokonaisarkkitehtuurityön, data-analytiikan, organisaatioiden kehittämisen ja palvelumuotoilun parissa.

LÄHTEET

Ympäristöministeriö. https://www.ymp.fi/fi-FI/Ymparisto/Kestava_kehitys/Mita_on_kestava_kehitys

Yhteiskuntasitoumus 2050 tavoitteet. <https://kestavakehitys.fi/sitoumus2050/tavoitteet>

Kestävän kehityksen indikaattorit <https://kestavakehitys.fi/kestavan-kehityksen-indikaattorit>

Kestävän kehityksen tila 2019: <https://kestavakehitys.fi/kestavan-kehityksen-tila>

Miltton: ESG-vallankumouksen äärellä – sijoittajien ja yritysten yhteistä kieltä etsimässä. Selvitys sijoittajille suunnatusta vastuullisuusviestinnästä ja raportoinnista.

https://www.miltton.fi/wp-content/uploads/2019/11/Milttonin-ESG-selvitys_121119.pdf

Kate Raworth. What on Earth is the Doughnut?... <https://www.kateraworth.com/doughnut/>

R3.0. <https://www.r3-0.org/>

Bill Baue/R3.0: Compared to What? A Three-Tiered Typology of Sustainable Development Performance Indicators From Incremental to Contextual to Transformational. United Nations Research Institute for Social Development. UNRISD. [http://www.unrisd.org/80256B3C005BCCF9/\(httpPublications\)/CB/E444C58139C45A8025848C00547012?OpenDocument](http://www.unrisd.org/80256B3C005BCCF9/(httpPublications)/CB/E444C58139C45A8025848C00547012?OpenDocument)

**TRANSFORMATIIVISET INDIKAATTORIT EIVÄT OLE ENÄÄ
PERINTEISESSÄ MIELESSÄ MÄÄRÄLLISIÄ MITTAREITA,
VAAN YHTÄ LAILLA LAADULLISIA MUUTOKSIA, JOTKA
KUVAAVAT SYVIÄ MUUTOKSIA POLITIIKOISSA,
PROSESSEISSA, KÄYNTÄNTEISSÄ JA AJATTELUTAVOISSA.**